

Maj 2016

Forsknings- og udviklingskompetencer på professionshøjskolerne

Dette aftalepapir er et oplæg til et styrket samarbejde og øget videndeling mellem professionshøjskoler og universiteter om ph.d.-uddannelse målrettet professionshøjskolernes uddannelser, herunder uddannelser til velfærdsprofessionerne. Relevant og opdateret viden er en forudsætning for, at professioner og erhverv, fx landets grundskolelærere, sygeplejersker, byggekonstruktører, finansbachelorer, pædagoger og socialrådgivere kan løse deres daglige arbejdsopgaver med høj kvalitet, og et tættere samarbejde mellem universiteter og professionshøjskoler om ph.d.-uddannelse er et væsentligt bidrag hertil.

Eksisterende rammer for samarbejder om ph.d.-uddannelse

Der eksisterer i dag et omfattende samarbejde mellem universiteterne – herunder universiteternes ph.d.-skoler – og professionshøjskolerne¹.

Et vigtigt instrument for samarbejdet er ph.d.-rådsstipendierne for uddannelsesforskning, hvor hovedparten af de danske universiteter og professionshøjskoler er aktive aftaleparter. Stipendierne er i mange tilfælde kernen i større forsknings- og udviklingsprojekter med deltagere på både universiteter og professionshøjskoler. Ansættelsen på eller tilknytningen til en professionshøjskole sikrer en vigtig praksisdimension, mens tilknytningen til universitetet sikrer adgang til forskningsmiljøer på internationalt niveau. Ph.d.-forløbet og fordelingen af aktiviteterne mellem de to institutioner baserer sig på forpligtende samarbejdsaftaler og detaljerede studieplaner. Erfaringerne er, at der vil være behov for øget fokus på klare regler og god praksis med hensyn til de ph.d.-studerendes såkaldte pligtarbejde, og på relationen mellem arbejdsopgaver på ansættelsesstedet og forskeruddannelsesaktiviteterne. Det er et grundprincip, at alle ph.d.-studerende, som finansieres af ph.d.-rådsstipendier, indskrives efter samme kvalifikations- og kvalitetsprincipper som alle andre ph.d.-studerende, og at bedømmelse og gradstildeling sker efter samme principper og regler.

En anden vigtig form for samarbejde er de udbredte individuelle aftaler om finansiering af enkelte ph.d.-projekter, som indgås mellem et universitet og en professionshøjskole. Ligesom for ph.d.-rådsstipendierne gælder det, at sådanne indskrivninger, bedømmelser og gradstildelinger alle følger de gældende principper og regler for ph.d.-uddannelse på universiteterne og det dermed sikres, at de er på samme akademiske niveau som andre ph.d.-gradstildelinger.

Endelig bør det nævnes, at universiteterne inden for visse områder har åbne opslag af ph.d.-stipendier eller stipendier finansieret af eksterne forskningsbevillinger, og at der inden for disse områder også indskrives ph.d.-studerende med forskningsprojekter af betydning for professionsområdet og med potentiale til at styrke praksis inden for professionsområdet. For såvel de individuelle aftaler og fakultetsfinansierede ph.d.-projekter gælder det, at der sker medfinansiering fra universiteternes side.

¹ Eksempler på eksisterende samarbejdsaftaler og -modeller mellem universiteter og professionshøjskoler om ph.d. indsamles i forbindelse med dialogprocessen.

Samarbejdet om mere målrettede ph.d.-uddannede

Ph.d.-forøgelsen fra 2006 og frem har medført en væsentlig stigning i antallet af ph.d.-uddannede i Danmark. Ifølge DEAs rapport om ph.d. uddannedes arbejdsmarked fra december 2014, betyder det, at der i 2015 vil være 1.500 ph.d.-uddannede til rådighed for det private og offentlige arbejdsmarked mod ca. 500 i 2011. (DEA, "Arbejdsmarkedet efter endt uddannelse for ph.d.er", 2014). En større del af den gruppe, der må finde beskæftigelse uden for universiteterne, kan ansættes på professionshøjskolerne, hvis ph.d.-forløb målrettes professionshøjskolernes fagområder og videnomsætning.

Der kan på denne baggrund og på baggrund af de eksisterende medfinansieringsmuligheder være behov for en styrket dialog mellem universiteter og professionshøjskoler om, hvilke faglige områder for ph.d. uddannede, som dels modsvarer behovet for professionsrelevant viden og dels matcher universiteternes faglige udviklingsplaner og vurderinger af talentpotentialer. Herudover, er det vigtigt at sikre forskerkompetencer, der også har stærke tværgående kompetencer ("transferable skills"), der kan sættes i spil i videnomsætning og innovation.² Endelig kan det drøftes, hvilke instrumenter for samarbejde, der kan understøtte, at projekterne har gennemslag til praksis og kan omsættes i professionshøjskolernes uddannelser.

Forslag til løsningsmuligheder og virkemidler:

- I forlængelse af Forum for Koordination af Uddannelsesforskning anbefaling af en årlig konference foreslås det, at den første konference dedikeres til en fælles foresight-øvelse mellem universiteter og professionshøjskoler om de fremtidige udviklingsområder og -behov inden for uddannelses- og skoleforskningen. Tilsvarende initiativer og dialogfora kan søges etableret inden for øvrige professionsområder
- Inden for rammerne af universiteternes eksisterende nationale samarbejde om summer schools og ph.d.-kurser indledes en dialog mhp. at sikre et nationalt udbud af tilbud med sigte på styrkelse af tværgående kompetencer (transferable skills) m.v. – herunder dialog om styrket information om eksisterende tilbud
- Der har tidligere af ministeriet været afholdt tværgående workshops for universiteternes ph.d.-skoler. Man kunne tænke sig, at der regelmæssigt afholdes workshops med deltagelse af universiteternes ph.d.-skoler, professionshøjskolerne og konsortier med henblik på styrket viden- og praksisdeling
- En styrket videndeling på området vil være det mest effektive værktøj til at sikre den størst mulige samarbejdsaktivitet. Der igangsættes derfor en indsamling af eksempler med eksisterende samarbejdsaftaler og modeller mhp. videre dialog på baggrund af en sådan indsamling.

Det er hensigten, at ovenstående på længere sigt kan føre til et tæt, styrket samarbejde mellem universiteter og professionshøjskoler om målrettede ph.d.forløb.

² Jvf EUROPEAN COMMISSION: **Principles for Innovative Doctoral Training** 2011
(http://ec.europa.eu/euraxess/pdf/research_policies/Principles_for_Innovative_Doctoral_Training.pdf)

Styrket rekruttering og fastholdelse af forskeruddannede på professionshøjskolerne

For at sikre målrettet rekruttering og fastholdelse af forskeruddannede medarbejdere, skal professionshøjskolerne være attraktive arbejdspladser for såvel eksisterende som nye medarbejdere med en forskeruddannelsesbaggrund.

Professionshøjskolerne vil arbejde for at sikre, at medarbejdere med forskeruddannelse får mulighed for at anvende og vedligeholde deres viden, og anvende viden på nye måder i professionshøjskolen i tæt kobling til uddannelsernes undervisning, vejledning og praktik. En karriere på en professionshøjskole må være en attraktiv mulighed for kandidater med baggrund såvel uden- som inden for professionen. Dette kan understøttes igennem styrket samspil mellem universiteter og professionshøjskoler.

Løsningsmuligheder og virkemidler:

- Samspil mellem professionshøjskoler og universiteter undervejs i ph.d.-uddannelsen understøttes i det løbende ph.d.-samarbejde, fx gennem dialog med ph.d.-studerende om fremtidige karriereveje og opgaveprofiler for færdiguddannede ph.d.er, herunder opgaver relateret til undervisning, uddannelsesudvikling, videnomsætning og innovation
- Professionshøjskolerne beskriver eksempler på karriere- og opgavemuligheder for ansatte med en forskeruddannelsesbaggrund på professionshøjskolerne
- Universiteter og professionshøjskoler undersøger mulighederne for et tættere samarbejde om overgangen mellem en professionsbacheloruddannelse og en kandidatuddannelse på universiteterne
- Samspil mellem professionshøjskoler og universiteter omkring understøttelse af talenter og dermed potentielle kandidater til ph.d.-uddannelsen.

Der er behov for at følge udviklingen og gøre status senest om to år.